

tő vidéke lehet, főleg ami a formálódó magyar–román belső határok menti együttműködést illeti. A régió továbbra is külső határának tekinthető magyar–ukrán határtérség kapcsolatrendszere azonban még hosszú ideig sajátos vonásokat mutat fel a jövőben is.

Az 1990-es évek elején lezajlott kelet-közép-európai rendszerváltó folyamatok eredményeként a területi kutatások is új kihívással néztek szembe. A korábbi térségi szintek átalakultak, illetve újak jöttek létre. A régió fejlesztési irányainak kijelölésénél nagy felelősség terheli a kutatókat, politikusokat, hiszen rajtuk múlik egy térség jövője. E kötet szerzői érezték e felelősség súlyát és szakemberekként törekedtek komplex képet nyújtani, segítve ezzel a döntéshozókat a sikert hozó stratégia kiválasztásában, mint ahogy azt a könyv zárófejezete is bizonyítja.

Össességében a tetszetős kiállítású, olvasmányos monográfia elsősorban tudományos jellegű feldolgozás, ám ezzel együtt is teljesült a szerkesztők és szerzők részéről vállalt célkitűzése, hogy a könyv egyszerre elégítsen ki tudományos, szakmai igényeket, egyszerre tegyen eleget gyakorlati szempontú elvárásoknak, egyszerre elégítse ki az érdeklődők szélesebb körének a tájékozódási igényét, s nem utolsó sorban pedig a felsőoktatás oktatási igényeit. Mindent együttvéve nemcsak öncélú tudományos teljesítményről van tehát szó, hanem aktuális kérdések gyakorlati szempontú megközelítéséről. Végül, de nem utolsó sorban a könyv nem elhanyagolható érdeme, hogy minden bizonnyal hozzájárul majd a regionális gondolkodásmód formálásához, valamint a regionális identitás kialakításához és erősítéséhez.

Kulcsár Balázs

A jövő a múlt és a jelen egységére épül. Emlékkötet a száz esztendeje született Kovács Máté tiszteletére

????????????????????????????????

Vannak személyiségek, akiknek alakja nemhogy fakulna a múlt időben, hanem éppen ellenkezőleg, mind élesebbé, határozottabbá válik, és az utókor azzal szembe-sül, hogy az alkotó és az általa létrehozott életmű, a sok évtizeddel ezelőtt lefektetett elméleti alapok, és az azokra épülő konkrét gyakorlati teendők mennyire időszerűek napjainkban is. Nem valami prófétai adottságnak köszönhetően, hanem azért, mert a társadalom és szakterületük mozgásait – korszerű kifejezéssel: trendjeit – behatóan ismerve vontak le időtálló következtetéseket, és jelöltek ki a maguk területén a fejlődés fő vonalaival megegyező irányokat. Ezek közé az emblematisz alkotók közé

tartozik Kovács Máté is. Művelődéspolitikus volt, az elmúlt század legnagyobbjainak egyike, ugyanakkor szűkebb szakterületre, a bibliológia (könyvtartomány) nemzetközileg számon tartott és elismert tudósa. Persze éppen Kovács Máté munkássága is bizonyítja, hogy a kettő szinte elválaszthatatlan egymástól, vagyis csak akkor érhető el valóban kiemelkedő és maradandó szakkutatói teljesítmény, ha az szerves egységet alkot a tágabb művelődési folyamatokkal; illetve a hiteles és a nemzet életét befolyásoló művelődéspolitikának a hazai értékes tradíciók mellett a tudományos eredményekre kell alapozódnia. Kovács Máté életművének legjellemzőbb vonása a szintézisterem-

tés: egységben szemlélte a művelődés nagy kérdéseit és szakterülete részproblémáit, továbbá képes volt a hazai folyamatokat szélesebb, nemzetközi összefüggéseiben látni és láttatni, valamint a külföldi eredményeket, felismeréseket a magyar kultúrába és tudományba alkotó módon integrálni.

Az 1906-ban született és viszonylag fiatalon, alkotóereje teljében, 1972-ben váratlanul elhunyt professzor születésének centenáriuma alkalmából rendezett ünnepségsorozat előadásai láttak napvilágot Hangudi Ágnes szerkesztésében és a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár közreadásában megjelent kötetben. A cím – A jövő a múlt és a jelen egységére épül – szerencsés és kifejező; Kovács Máté gondolkodói és kutatói habitusának mondhatni lényegét fejezi ki.

A 2007-es impresszummal napvilágot látott tomos immár harmadik az emléke előtt tisztelgő gyűjtemények sorában. E kiadványok mellett 2005-ben az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum gondozásában a Tudós tanárok – tanár tudósok című sorozatban Bényei Miklós összeállításában hagyta el a sajtót pályájának összefoglalása, illetve a kötetben hozzáférhetővé vált tanulmányainak értő válogatása. Mindez azt bizonyítja, hogy Kovács Máté életműve és személyes példája jelen volt és jelen van a magyar szellemi életben, az 1980-as évek óta immár több nemzedék kutatja munkásságát, vagyis nem egyfajta megkésett felfedezés, a kerek évfordulók bűvöletében alkalmilag és esetlegesen elkészített dolgozatok gyűjteménye a mostani kötet, hanem szervesen egymásra épülő kutatások eredményeit tartalmazza. Jól érzékelhető mindez abból is, hogy az 1983-ban megjelent Kovács Máté emlékkönyv szerzői a professzor tanítványai és egykori munkatársai voltak, és még nem hasznosították az 1975 óta az Országos Széchényi Könyvtár

Kézirattárában elhelyezett hagyatékot; e munkában viszont hozzáférhetővé vált a minden későbbi kutatás számára nélkülözhetetlen Kovács Máté-bibliográfia. Az 1996-ban Debrecenben tartott emlékülés anyaga a következő évben jelent meg, ekkor már elkezdődött a Budapesten és Debrecenben található kéziratos dokumentumok kiaknázása, illetve a Kovács Mátét már személyesen nem ismerő fiatalabb kutatói nemzedék is szerepet vállalt a 90. születésnap alkalmából megrendezett tanácskozáson. A mostani kötetben új kutatási eredményeiket publikálva jelen vannak azok a szerzők, egykori tanítványok, akik eddig is behatóan vizsgálták munkásságát (Bényei Miklós, Korompai Gáborné, Sebestyén György, Tóth Gyula); közzétették gondolataikat a középnemzedéket képviselve különféle felsőoktatási intézményekben a könyvtár- és információtudomány különböző területeit oktató szakemberek (Fodor János, Patkósné Hanesz Andrea, Z. Karvalics László), sőt egyetemi hallgatók (Mecseri Annamária, Stummer János) is új felismerésekkel gazdagították a Kovács Máté-portrét. De más szakterületek kutatói (Gorilovics Tivadar, Szabó Róbert, Vida Lajos, Kovács Béla Lóránt) is a saját diszciplínájuk szempontjait hasznosítva tovább árnyalták és elmélyítették a professzor munkásságáról kialakuló képet. Különböző szakágazatok művelőinek összefogásával született tehát a kötet, és ez a sokszólamúság is tükrözi Kovács Máté tevékenységének interdiszciplináris jellegét.

A 2006-os centenáriumi év megemlékezései három helyszínen zajlottak, márciusban az ELTE Könyvtártudományi Tanácske rendezett tanácskozást; nyáron a Magyar Könyvtárosok Egyesülete kecskeméti vándorgyűlése tartott emlékülést tiszteletére, novemberben pedig a szülőváros, Hajdúszoboszló adott otthont kétnapos tanács-

kozásnak. Az egyes helyszíneken elhangzott előadások jól érzékelhetően bizonyos kérdéskörökre fókuszáltak; a professzor egykori tanszékén elsősorban a művelődés- és könyvtárpolitikus, a tanszékvezető tudományos munkásságát és személyes hatását elemezték az előadások. Kecskeméten az előadók Kovács Máté szellemi hatását és kezdeményező gondolatait taglalták az egyetemi könyvtárosképzésben, az olvasás-szociológiában, az olvasáslélektanban és a napjainkban kialakuló új diszciplínában, a humán információtudományban, a hajdúszoboszlói tanácskozáson pedig a fő hangsúly Kovács Máté munkásságának értékmentő vonulatára helyeződött. Olvashatunk a debreceni egyetemi könyvtár élén eltöltött hét esztendőről; árnyalt tanulmányból ismerjük meg egykori tanára, az ötvenes években félreállított Hankiss János melletti kiállítását; akad előadás, amely a szülőváros és Kovács Máté kapcsolatát taglalja. Számára a szűkebb környezet sokat jelentett, tisztában volt azzal, hogy a lokális értékek megőrzése nélkül nem lehet egészséges a

nemzettudat – egy előadó éppen ezt az összetett kérdéskört járta körül a könyvtárak honismereti tevékenysége kapcsán.

Nincs elegendő terünk arra, hogy akár csak felsorolásszerűen megemlítsük a gazdag tartalmú kötet valamennyi írását, személyes hangú emlékezését, közleményét, adattárszerű részét, és méltassuk a közel 30 lap terjedelmű forrásközlést, Kovács Máté fiatalkori szépirodalmi műveinek megismertetését. A 274 oldalas kiadvány egy száz éve született és sajnálatosan már 1972-ben eltávozott sokoldalú személyiségnek állít emléket, és ha csak ennyi lenne a jelentősége, az sem volna kevés. A kötet azonban ennél lényegesen többet nyújt, a mai művelődésügy, a könyvtárpolitika, a felsőoktatás, a tudományos világ és a kultúra gyakorlati területén működő valamennyi szakember számára tartalmaz továbbgondolásra ösztönző szellemi municiót, és mutat fel egy emberi tartásában, hivatástudatában követésre méltó példát.

Pogány György

Bitay Enikő: Lézeres felületkezelés és modellezése

Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 2007. 174 lap

A könyv az Erdélyi Múzeum-Egyesület Műszaki Tudományos Füzetek kiadványsorozatának egy kiváló kötete, amelyben az anyaország és a határon túli, magyar-magyar tudományos együttműködés magas színvonalát és hatékonyságát a szerző a saját, illetve tudós kollégái közös kutatási eredményei alapján mutatja be. A téma korszerűsége vitathatatlan: az anyagtechnológiák fejlesztése mind a szerkezeti (fémek, ötvözetek, kompozitok), mind a funkcionális (félvezetők, aktív dielektrikumok) anya-

gok területén nélkülözhetetlen a modern társadalom meredeken növekvő technikai igényeinek a kielégítése szempontjából. A jelen kötet a szerkezeti anyagok lézeres felületkezelési technológiájának elméleti és gyakorlati oldalát és ennek komplex matematikai modellezését mutatja be olyan részletesen és mélységig, hogy az olvasók széles köre, a műszaki, anyagmérnöki szakokon tanuló egyetemi hallgatóktól a témában érdekelt kutatókig, megtalálja benne a releváns alap- és alkalmazott ismereteket.